

Vuonoksen rikastuskapasiteetin lisäys, YVA-ohjelma

Elementis Minerals B.V. Branch Finland

Aika: 15.5.2025 klo 17:00 –19:00

Paikka: Vuonoksen tehtaan toimistorakennus (Tehtaan ruokala) ja Teams

Paikalla: Elementis Minerals (Toiminnanharjoittaja): Jari Pajunen, Riikka Laasonen, Marja Heikkinen, Aki Mursula, Jorma Vuorio, Olli Mäkinen

AFRY Finland (YVA-konsultti): Eveliina Tammisto, Tuulikki Pienimaa (muistion laatija)

ELY-keskus (Yhteysviranomainen): Sara Muhonen (yhteysviranomaisen yhteyshenkilö), Jere Laine (vesistöasiantuntija)

Paikalla-olijoista otettiin osallistujalista

Etänä: Lilja Surakka

Kokouksen avaus

Jari Pajunen avasi kokouksen. Toiminnanharjoittaja, YVA-konsultti ja ELY-keskuksen osallistujat esittäytyivät.

Hankkeen esittely ja taustoitus

Jari Pajunen esitteli Vuonoksen tuotantolaitosta sekä YVA-hankkeen taustaa.

Paikalla olijoita pyydettiin lisäämään nimensä ja yhteystietonsa (sähköpostiosoite), jotta hankkeen edetessä voidaan varmistaa halukkaille materiaalin jakaminen ja tiedotus. YVA-seurantaryhmän kokoukseen on kutsuttu lähialueen yhdistysten lähiasukkaat n. 1 km etäisyydellä. Riikka huomautti, että myöhemmin YVA-ohjelmasta pidetään avoin yleisötilaisuus, joka on kaikille avoin.

Kysymys: Onko rikastushiekka-altaassa alkuperäinen korkeus vai onko sitä korotettu jo aiemmin?

Vastaus: Elementis vastasi, että on luvitettu/korotettu (korotuslupahakemus) aiemmin. Viimeisin ympäristölupa on vuodelta 2014.

YVA-menettelyn kuvaus

ELY-keskus ja toiminnanharjoittaja esittelivät YVA-menettelyn tavoitteita ja tarkoitusta. Toiminnanharjoittaja on laatinut hankkeesta ensin YVA-menettelyn tarpeen arvioinnin, jonka myötä ELY-keskus on vaatinut toiminnanharjoittajan käynnistämään hankkeesta YVA-menettelyn.

YVA-hankevaihtoehtojen esittely

YVA-konsultin edustaja Eveliina Tammisto esitteli hankkeen toteutusvaihtoehtoja (VE0, VE1, VE2, VE3).

Yleisöstä esitettiin seuraavia kysymyksiä hankkeen toteutusvaihtoehtojen esittelyn aikana:

Kysymys: Eikö altaita koroteta koko ajan?

Vastaus: Kyllä korotetaan sitä mukaa kun rikastushiekkaa läjitetään ja läjityskorkeus kasvaa. Altaita korotetaan ylävirtaan eli sisäänpäin korotuksilla, jolloin altaan pinta-ala sekä läjitystilavuus pienenee koko ajan.

Kysymys: Onko otettu huomioon, että kun paine kasvaa, niin lähtee myrkyt liikkeelle (esim. syanidit).

Vastaus: Vanhoista altaista on tehty tutkimuksia ja ne ovat käynnissä. Tutkimustuloksia ei ole vielä saatavilla.

Pölyäminen herätti paljon keskustelua ja kysymyksiä: Mistä pölyäminen aiheutuu kesällä? Pölyä tulee välillä ihan verhona usean kilometrin päähän rikastushiekka-altaalta. Osallistujat ihmettelevät, ettei pölyämistä saa kuriin ja pöly maistuu jopa suussa. Miten pöly vaikuttaa marjoihin ja sieniin? Jos patoa korotetaan, niin miten pölyämistä ehkäistään, jottei se pahene? Pölypäästöjen ehkäisemiseen pitäisi seurantaryhmäläisten mielestä kiinnittää erityistä huomiota YVA-menettelyssä. Yleisöstä huomautettiin, että sosiaalinen toimitus tarvitaan lähialueen ihmisiltä.

Vastaus: Toiminnanharjoittaja ei ole vielä suunnitellut teknisiä ratkaisuja, vaan ottaa tässä vaiheessa vastaan kommentteja ja huolia ja haluaa kuulla lähialueen asukkaiden kommentteja ja mielipiteitä. Pölyvaikutukset arvioidaan osana YVA-menettelyä.

Patoja korotetaan sekä louheella että rikastushiekalla.

Yleisöstä esitettiin kysymys purkureitteihin liittyen: Millainen nykyinen purkuputki Sysmäjärveen on?

Vastaus: Yli 300 mm halkaisijaltaan.

Kysymys: Jos Sysmäjärven tila on sellainen, ettei sinne voida johtaa edes nykyistä kuormaa, niin onko parempi vaihtoehto ottaa toinen järvi, jota lähdetään kuormittamaan samalla päästöllä? Vai olisiko järkevintä keskittyä sulfaatin poistoon? Myös Viinijärven pohjoispuoli on kuormittunut, joten onko järkevää lähteä kuormittamaan Viinijärveä vai keskittyä olemassaolevan kuormituksen pienentämiseen?

Vastaus: YVA-menettelyssä tarkastellaan purkuputkireittivaihtoehtojen lisäksi mahdollisuuksia pienentää nykyistä sulfaattikuormitusta.

Kysymys/kommentti Taipaleen osakaskunnan edustajalta: Viinijärven pohjoisosa on jo todella kuormittunut (olemassa oleva kuormitus mm. kaivosten päästöt ja muu ihmistoiminta), joten sen tilaa ei olisi syytä enää yhtään huonontaa. Vesiensuojeluyhdistyksen kanssa on käyty keskustelua, eivätkä keskustelut ole tuottaneet tuloksia, jotta tila saataisiin parannettua.

Vastaus: Jari Pajunen korosti, että YVA-menettelyssä pureudutaan ja etsitään vaikutusarvioinnin ja vaihtoehtotarkasteluiden avulla ympäristölle parasta mahdollista vaihtoehtoa. Sulfaattikuormituksen pienentämismahdollisuuksia selvitetään osana YVA-menettelyä.

Jari huomautti, että kaivospiirin laajentaminen vaatii nykyisin kaivoslain päivittymisen myötä kaavoituksen muutosta, mikäli aluetta ei ole jo kaavoitettu kaivostoimintaan.

Kysymys: Tutkitaanko teillä pohjavesiä?

Vastaus: Kyllä. Rikastushiekka-alueen ympärillä on useita pohjavesitarkkailuputkia, joista seurataan pohjaveden pinnankorkeutta ja laatua säännöllisesti. Pohjavesivaikutukset on myös arvioitu yhdeksi tärkeimmistä arvioitavista vaikutuskategorioista.

Kysymys: Seuraatteko myös lähialueen pintavesien/purojen pitoisuuksia, että suotautuuko sinne rikastushiekka-alueelta vettä, esim. Vuonoksen tien ali menevä puro.

Vastaus: Kyllä pintavesien laatua seurataan säännöllisesti.

Viinijärven raakaveden tarve on vähentynyt hyvin paljon viime vuosien aikana, kun prosessin sisäistä veden kierrätystä on saatu parannettua.

Kysymys: Paljonko rikastushiekka-alue (allas 1) on pinta-alaltaan?

Vastaus: 120 ha koko allasalue kokonaisuudessaan.

Kysymys: Mikä on eniten pölyävä alue?

Vastaus: Jari totesi, että kuivana aikana erityisesti penkat eli padon luiskat/harjat pölyävät. Yleisöstä kuitenkin kommentoitiin, että itse allas eli rikastushiekka pölyää eikä niinkään penkat tai luiskat. Todennäköisesti siis juuri kuiva rikastushiekkaläjäytys itsessään pölyää sopivissa kuivissa ja tuulisissa olosuhteissa.

Kysymys: Eikö kuivana kautena allasta voisi pitää märempanä, jotta se ei pölyäisi? Voisiko maisemoida?

Vastaus: Toiminnan aikana ei maisemoida vaan sulkemisvaiheessa.

Kysymys: Onko altaan korotus 10 metrillä turvallista, vai voiko olla riskiä patosortumiin, kun aluetta korotetaan?

Vastaus: Allas rakennetaan patoturvallisuuslain mukaisten vaatimusten ja standardien mukaan, joten patosortumariskit ovat hyvin pieniä.

YVA-ohjelman aikataulu

Hankkeen YVA-ohjelma tulee tämänhetkisen aikataulun mukaan nähtäville (kuulutus) elokuussa, jolloin pidetään myös yleisötilaisuus. YVA-ohjelman kuulutusvaiheessa voi jättää mielipiteitä ja muistutuksia.

Kysymys: Milloin voi antaa mielipiteitä ja kommentteja? Tullaanko kysymään kirjallisesti mielipiteitä?

Vastaus: YVA-ohjelman kuulutusvaiheessa saa antaa mielipiteitä ja kommentteja. Ajankohta on tämän hetken arvion mukaan elokuussa. ELY-keskus eli yhteysviranomaisen kuuluttaa laaditun YVA-ohjelman, johon saa kuulutusaikana antaa kirjallisia kommentteja ja mielipiteitä. Elementis huomautti, että YVA-menettely on kaksivaiheinen prosessi eli koostuu YVA-ohjelma ja YVA-selostusvaiheesta. Ohjelmavaiheessa arvioidaan, miten ja millä tavalla vaikutusten arviointi tullaan laatimaan.

Kysymys: Jari Pajunen kysyi, haluaisivatko paikallaolijat, että tällainen avoin tiedotus/sidosryhmätapaaminen järjestettäisiin säännöllisesti?

Vastaus: Osallistujat haluavat ehdottomasti, että sidosryhmätilaisuuksia pidetään jatkossakin ja toiminnanharjoittaja lupasi pitää tilaisuuksia jatkossa vuosittain.

Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 18.27.